

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ОГЛЯД

ПРИХИЛЬНИКИ ТРАМПА ВДЕРЛИСЬ ДО КАПІТОЛІЯ - ПАЛАТИ КОНГРЕСУ США ПЕРЕРВАЛИ ДЕБАТИ

Перед Капітолієм - будівлею Конгресу США, - де відбуваються дебати за результатами президентських виборів почалися заворушення. У середу, 6 січня, після промови чинного президента США Дональда Трампа на мітингу у Вашингтоні його прихильники прорвалися до Капітолія через загородження, сталися сутички з поліцією. Правоохоронці у відповідь застосували сльозогінний газ. Згідно з інформацією телеканалу CNN, один з поліцейських вистрелив у одну з прихильниць Трампа, котра брала участь у штурмі. Куля влучила в грудну клітину жінки, вона перебуває в критичному стані.

Після прориву поліцейських кордонів в Конгресі призупинено обговорення підсумків виборів. Через заворушення у Вашингтоні запроваджена комендантська година.

Поруч з двома будівлями Капітолія знайдені підозрілі пакети. За даними американських ЗМІ, конгресмени уже евакуйовані і знаходяться в безпечних місцях.

Повідомляється, що в безпеці також перебувають віцепрезидент Майк Пенс, а також майбутня віцепрезидентка Камала Харіс.

Спікерка Палати представників Ненсі Пелосі та влада Вашингтона закликала втрутитись в ситуацію Національну гвардію.

Трамп між тим закликав своїх прихильників підтримати поліцію і діяти мирно.

Дії прихильників Трампа викликали різку критику з боку конгресменок від Демократичної партії, котрі вбачають у цьому спробу "перевороту".

Так, членкиня Палати представників Карен Басс написала у соціальній мережі Twitter: "Президент Сполучених Штатів підбурює до перевороту. Ми не дамо себе залякати. Не дамо себе настрахати". Інша членкиня Демпарії, Вал Демінгс, котра теж представляє демократів у нижній палаті Конгресу, так само засудила штурм демонстрантами Капітолія як свідчення "перевороту", цитує агенція новин AFP. Схожі висловлювання надходять і від низки інших американських законодавців, за час агенція.

6 січня обидві палати Конгресу США зібралися для проведення формальної процедури затвердження перемоги Джо Байдена на проведених у листопаді минулого року виборах президента.

Через подані письмові заперечення конгресменів-республіканців Палата представників і Сенат пішли на окремі дебати щодо цього.

КОНГРЕС США ЗАТВЕРДИВ ОБРАННЯ ДЖО БАЙДЕНА ПРЕЗИДЕНТОМ КРАЇНИ

Конгрес США в четвер, 7 січня, формально затвердив обрання Джо Байдена президентом країни, сертифікувавши понад 270 необхідних для цього голосів виборників. Загалом Байден набрав у Колегії виборників 306 голосів.

Спільна сесія Конгресу, яка була присвячена затвердженню результатів президентських виборів у США, почалася ще в середу, 6 січня, проте була перервана, коли до Капітолію увірвалися прихильники Дональда Трампа. Процес сертифікації також затримався через розгляд поданих республіканцями заперечень, усі з яких, однак, були відхилені. Тепер Трамп не може оскаржити результати головування. Інавгурація Байдена має відбутися 20 січня.

Нагадаємо, що 6 січня під час заворушень, коли на територію Капітолію вдерлися прибічники Трампа, загинули 4 особи, ще 52 були заарештовані. Зокрема, одна жінка померла від вогнепального поранення, яке вона отримала у будівлі Конгресу, ще троє померли з інших причин. Також повідомляється, що під час заворушень

постраждали 14 поліцейських, двоє з них госпіталізовані.

У КИРГИЗСТАНІ ОБИРАЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА І ФОРМУ ПРАВЛІННЯ В КРАЇНІ

У Киргизстані у неділю, 10 січня, почалися дострокові вибори президента і референдум щодо визначення форми правління в країні.

Всього в країні зареєстровані понад 3,5 мільйона виборців, серед яких понад 49,4 тисячі виборців - за кордоном. "Список виборців на дострокових виборах і список учасників референдуму ідентичні за змістом. Утім облік кількості осіб, що взяли участь у виборах і референдумі, буде вестися окремо в день голосування", - йдеться у повідомленні Центральної виборчої комісії (ЦВК) Киргизстану.

Для голосування відкрилися 2474 виборчі дільниці, з яких 48 розташовані за кордоном. Вони почали працювати у 08:00 (4:00 за Києвом) і закриються о 20:00 (16:00 за Києвом).

За голосуванням стежитимуть понад 300 міжнародних спостерігачів з 44 країн світу, які представляють 35 міжнародних організацій.

На цих виборах зареєстровано 18 кандидатів у президенти країни, але згодом один з них - Рашид Тагай - відмовився від участі у виборах. Серед кандидатів у президенту Канат Ісаєв і нинішній виконуючий обов'язки президента країни Садир Жапаров. Останній прийшов до влади під час протестів опозиції у жовтні минулого року, яка була не згодна з результатами парламентських виборів.

Тоді прибічники опозиції захопили офіс президента і будівлю парламенту.

В момент заворушень сам Жапаров був ув'язнений за звинуваченням у захопленні заручника, але згодом його звільнили прихильники. Після цього депутати на екстреному засіданні парламенту висунули Жапарова на посаду прем'єра. Утім відповідний указ не підписав тодішній президент Сооронбай Жеєнбеков. Згодом він таки подав у відставку і парламент знову затвердив Жапарова на посаді прем'єра. Потім Жапаров оголосив, що перейняв усі обов'язки президента країни, оскільки тодішній голова парламенту Канат Ісаєв також подав у відставку.

ДРУГА СПРОБА ІМПІЧМЕНТУ: ЦІНА ПИТАННЯ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА ТРАМПА

Американські демократи прагнуть, щоб чинний президент США Дональд Трамп доточно залишив посаду. Незадовго до закінчення терміну його повноважень вони намагаються провести вже другий імпічмент, який гарантував би, що Трамп ніколи не зможе потрапити у Білий дім. "Імпічмент мав би серйозне символічне значення", - пояснює політологиня Шері Берман з Барнард-коледж, афілійованого з Колумбійським університетом у Нью-Йорку. "Демократи хочуть дати зрозуміти, що ніхто не стоїть вище закону", - сказала вона у коментарі DW.

Президент, за словами Берман, сприяв крамолі та підбурював до насильства. "Ось чому для демократії важливо притягти його до відповідальності". Інша причина -

14-та поправка до конституції США. "Якщо Трампа визнають винним у Сенаті, це може зашкодити йому балотуватися знову", - сказала Берман. Зазвичай президенти США можуть бути при владі два терміни. Оскільки ці строки не обов'язково мають йти один за одним, Трамп може знову балотуватися у 2024 році.

Минулої середи, 6 січня, натовп прихильників Трампа під впливом його закликів не приймати нібито фальшиву перемогу на виборах його опонента штурмував Капітолій. Конгресмени та сенатори мали засвідчити перемогу на президентських виборах демократа Джо Байдена. Загибло п'ятеро людей, у тому числі поліцейський. Підбурюючі заяви Трампа використовуються демократами у Конгресі на чолі зі спікеркою Ненсі Пелосі для ініціювання другого процесу імпічменту проти президента США. Сподівання на малоймовірну можливість того, що віцепрезидент Майк Пенс міг би усунути Трампа, розвіялися у понеділок, 11 січня. Після зустрічі з Трампом Пенс заявив, що не хоче використовувати 25-ту поправку для відставки президента. Обидва хочуть продовжувати "свою роботу на користь країни" до кінця свого терміну перебування на посаді, йдеться у повідомленні. "Ми будемо діяти терміново, щоб захистити нашу конституцію і нашу демократію. Цей президент - пряма загроза", - написала Ненсі Пелосі у листі до демократів-членів Конгресу.

У документі про імпічмент, який подали демократи, Трамп обвинувачується у "підбурюванні до насильства проти уряду США". Також є посилання на 14-ту поправку до конституції США, яка говорить, що ніхто, хто брав участь у "повстанні чи бунті" проти Сполучених Штатів, немає права більше обіймати державні посади. Ніколи. Палата представників може

проголосувати за імпічмент вже цієї середи.

У грудні 2019 року конгресмени-демократи проголосували за імпічмент проти Трампа, але у Сенаті забракло голосів, щоб усунути президента з посади. Підставою тоді стала телефонна розмова Дональда Трампа з президентом України Володимиром Зеленським, у якій Трамп просив провести розслідування проти сина Джо Байдена. Адміністрація Трампа також затримувала надання військової допомоги Україні. Демократи наполягали, що Трамп зловживав службовим становищем.

Якщо процес імпічменту таки буде вдалим, це боляче може вдарити по Трампу. Закон про колишніх президентів, ухвалений 1958 року, передбачає, що кожен президент США, який залишає Білий дім, отримує захист в усіх аспектах до своєї смерті. Однак це стосується лише президентів, які не були усунуті від влади. Якщо Сенат визнає винним Трампа і після 20 січня - дня інавгурації нового президента, Трамп втратить право на це.

Усі колишні президенти отримують щорічну пенсію, що дорівнює найвищому класу зарплати державних службовців на федеральному рівні. У випадку з Трампом це становило б 219 тисяч доларів на рік. Крім того, колишні президенти США мають право на довічне медичне страхування та право на лікування у військових госпіталах. Закон про колишніх президентів також гарантує їм офісні приміщення та щорічно до 150 тисяч доларів для покриття витрат на персонал. Експрезиденти також отримують на поїздки 1 мільйон доларів щороку для себе та пів мільйона доларів для їхніх дружин. А от це Трампу буде дозволено мати незалежно від того, чи буде імпічмент - довічна особиста охорона від Секретної служби.

Демократам знову бракує необхідної більшості у дві третини голосів сенаторів для завершення

процедури імпічменту і процедура імпічменту не закінчиться до інавгурації Джо Байдена 20 січня. Шері Берман впевнена, що до голосування в Сенаті мине кілька місяців. Зрештою, у нового президента Байдена спочатку будуть інші пріоритети, зокрема підтвердження Сенатом його кандидатур на посади в уряді.

Чи дозволяє конституція США взагалі процедуру імпічменту, якщо обвинуваченого більше немає у Білому домі, думки експертів розходяться. За словами Берман, абсолютно незрозуміло, як буде розвиватися ситуація.

ЄВРОПАРЛАМЕНТ ЗАСУДИВ АГРЕСИВНУ ПОЛІТИКУ РФ ЩОДО УКРАЇНИ

Європарламент занепокоєний тим, що великі частини України та Грузії досі окуповані військами РФ. Про це йдеться у резолюції щодо Спільної безпекової та оборонної політики ЄС у 2020 році, ухваленій на пленарному засіданні у середу, 20 січня. За документ проголосували 387 євродепутатів, 180 - були проти, ще 119 - утрималися, повідомляє кореспондент DW.

У документі говориться, що Європарламент "занепокоєний тим, що великі частини України та Грузії окуповані військами Російської Федерації в порушення

міжнародного права". Євродепутати занепокоєні й присутністю військ РФ у Молдові, а також тим, що "Росія продовжує дестабілізувати мир і безпеку в регіоні". У резолюції також підтверджується відданість незалежності, суверенітету та територіальній цілісності України та всіх інших країн "Східного партнерства".

Водночас євродепутати ухвалили другу резолюцію, де згадується Україна. Цей документ присвячено імплементації Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС у 2020 році. За нього проголосували 340 парламентарів, 100 - висловилися проти, ще 245 - утрималися.

У цій резолюції Європарламент висловив занепокоєння поширенням гарячих зон конфлікту у сусідніх з ЄС країнах, а також "заморо-

женими конфліктами та продовженням де-факто окупації Російською Федерацією територій, які належать суверенним державам". Також євродепутати засудили "агресивну політику Росії щодо України, її негативну роль у кількох заморожених конфліктах і тиск на деяких з сусідів ЄС, на додачу до порушення нею прав кримських татар, її блокаду Азовського моря, продовження захоплення українських газових родовищ у Чорному морі та порушення територіальної цілісності Грузії та Молдови".

Крім того, Європарламент підтвердив відданість політиці

невизнання незаконної анексії Криму та закликав Росію взяти на себе відповідальність та вплинути на сепаратистів і цілковито втілити свої зобов'язання за Мінськими угодами.

КС МОЛДОВИ ВИЗНАВ НЕКОНСТИТУЦІЙНИМ ЗАКОН ПРО СТАТУС РОСІЙСЬКОЇ МОВИ

Конституційний суд Молдови визнав неконституційним закон про особливий статус російської мови як мови міжнаціонального спілкування. Відповідне рішення КС у Кишиневі ухвалив у четвер, 21 січня, розглянувши запит трьох опозиційних депутатів.

Згідно з заявою голови Конституційного суду країни Домніки Маноле, стаття 2 закону про функціонування мов у Молдові, ухваленого парламентом 16 грудня 2020 року, "надає російській мові привілейований статус щодо інших мов національних меншин в Республіці Молдова", який не передбачений конституцією країни.

Опираючись на результати перепису населення 2014 року, КС зазначив, що в Молдові існують райони, де, приміром, українська мова має більше поширення, ніж російська, а в деяких районах російська мова використовується менш ніж трьома відсотками населення. "Попри це, стаючи на рівень мови міжнаціонального спілкування, вона (російська мова. - Ред.) набуває статусу квазіофіційної нарівні з (державною. - Ред.) румунською мовою", - йдеться в тексті заяви Маноле.

У заяві наголошується, що румунська мова є рідною мовою для не менше ніж 77,86 відсотка

громадян, російська - для не менше ніж 9,39 громадян, гагаузька - для не менше ніж 4,08 відсотка, українська - для не менше ніж 3,82 відсотка громадян, а болгарська є рідною мовою для не менше ніж 1,48 відсотка громадян Молдови.

Закон про функціонування мов у Молдові передбачає надання російській мові статусу мови міжнаціонального спілкування і можливість звертатися російською мовою в органи державного управління. Цим законом також передбачається покарання чиновникам, які відмовляються відповідати на звертання російською.

Визнавши новий закон таким, що суперечить конституції, Конституційний суд погодився з аргументами депутатів від опозиції, які стверджували, що документ порушує права більшості громадян Молдови і принижує роль державної мови.

Рішення КС є обов'язковим і оскарженню не підлягає. Чинність названого закону припиняється з моменту ухвалення рішення Конституційного суду.

ПРЕЗИДЕНТ ІТАЛІЇ ПРИЙНЯВ ВІДСТАВКУ УРЯДУ ДЖУЗЕППЕ КОНТЕ

Прем'єр-міністр Джузеппе Конте у вівторок, 26 січня, подав президенту країни Серджо

Маттареллі прохання про відставку, яка була прийнята. Як зазначається у повідомленні адміністрації глави держави, президент має намір 27 січня розпочати політичні консультації про вихід з урядової кризи. Маттарелла попросив членів уряду до цього часу продовжити виконувати свої обов'язки.

Відставка уряду не обов'язково повинна призвести до розпуску парламенту і призначення нових виборів, чого домагається опозиція. Цей крок лише відкриває шлях до формальних консультацій щодо шляхів виходу з політичної кризи.

Раніше італійські ЗМІ зазначали, що Маттарелла схиляється до того, аби доручити Конте вже втретє сформував уряд та не оголошувати нові вибори. Однак спочатку президент має намір переконатися, що прем'єр може розраховувати на стабільну більшість у парламенті, зазначає агенція Reuters. Правляча коаліція в Італії розпалася близько двох тижнів тому, після виходу з неї партії "Жива Італія" експрем'єра Маттео Ренці. Через це уряд втратив більшість у верхній палаті парламенту - Сенаті. Дві інші партії коаліції - Демократична партія, "Рух п'ять зірок" та партія "Вільні і справедливі" - уже

заявили про готовність сформувати новий кабінет міністрів під керівництвом Джузеппе Конте.

СКАНДАЛ У СБУ ДОПОМІГ РОЗПОЧАТИ РЕФОРМУ СПЕЦСЛУЖБИ

Верховна Рада підтримала реформу Служби безпеки України, ухваливши у четвер, 28 січня, у першому читанні внесення змін до закону про СБУ. Запропоновані зміни передбачають розмежування контррозвідувальної та оперативно-розшукової діяльності, посилення контррозвідувальних та антитерористичних функцій спецслужби, а також можливостей протидії інформаційним операціям проти України. Водночас спецслужба має втратити спецпідрозділи з боротьби з корупцією та організованою злочинністю, має бути скорочено штат та проведена часткова демілітаризація цього органу.

Проект закону про реформу СБУ депутати ухвалили більшістю в 285 голосів. Його підтримали навіть депутати з фракції проросійської політичної партії "Опозиційна платформа - За життя". Співголови цієї фракції Вадиму Рабіновичу найбільше сподобалося передбачене в законопроекті позбавлення спецслужби функцій боротьби з економічними злочинами. "Сьогодні, коли до вас приходять перевіряючи з корочками СБУ, їм вже можна не платити. Тому на одного нахлібника стало менше", - зазначив депутат.

Голова фракції політичної партії "Голос" Ярослав Железняк також привітав намір позбавити СБУ

можливості втручатися в економіку та переслідувати бізнес. "Це ненормально, коли СБУ вибиває двері у виробника дитячого харчування, без пояснень вилучає сервери з інформацією", - заявив Железняк. Він звернув увагу на те, що в сфері економічної злочинності слідчі СБУ найчастіше розслідують ухилення від сплати податків. Але "до судового рішення доходить лише один відсоток" відкритих справ, зазначив Железняк.

Президент України Володимир Зеленський привітав прорив у реформі СБУ і назвав його "важливим кроком руху держави вперед на шляху лібералізації економіки та полегшення ведення бізнесу в Україні". Ця реформа є однією з найважливіших і часто згадуваних західними дипломатами в контексті боротьби з корупцією. Реформована служба безпеки є однією із важливих передумов зближення України та НАТО. На необхідності реформувати структури національної безпеки України в Альянсі наголошували ще 2018 року.

Раніше подані депутатами законопроекти з перетворення СБУ на сучасну спецслужбу блокувалися альтернативними ініціативами її керівництва, яке переконувало Зеленського вносити в парламенти розроблені в надрах спецслужби проекти законів. Цього разу депутатів, вірогідно, підштовхнув до дій скандал у СБУ, який буквально днями спалахнув навколо спецслужби. Йдеться про розбірки всередині української спецслужби. Кілька днів тому СБУ підтвердила поширені в пресі повідомлення про затримання одного з полковників спецслужби за підозрою в організації вбивства чинного генерала СБУ. Як повідомляється, в ролі замовника начебто виступив ексзаступник нинішнього керівника служби безпеки.

Депутат парламенту минулого скликання Леонід Ємець, який був першим заступником голови комітету Верховної Ради з правової

політики та правосуддя, напругу пов'язав ухвалення закону про реформу СБУ з цими подіями. "Коли з'явилася інформація про замовлення вбивства ексзаступником голови СБУ, за закон з реформувannya служби проголосувала більшість депутатів... Очевидно, що структура СБУ прогнила й потребує реформування", - заявив Ємець в одному із своїх виступів на телебаченні.

За оцінкою полковника СБУ в запасі, секретаря комітету Верховної Ради з національної безпеки, оборони та розвідки Романа Костенка, ухвалений у першому читанні законопроект став компромісом між українськими політиками, громадськими експертами та міжнародними організаціями. Водночас депутат зазначив, що під час підготовки до остаточного ухвалення проект закону потребує уточнення багатьох деталей, які можуть вплинути на його якість і відповідність західним стандартам. Костенко нагадав, що чинний закон про СБУ був ухвалений ще в 90-х роках минулого століття й цілком відповідав тодішнім умовам. Саме цим депутат пояснив структуру СБУ, до якої був включений підрозділ з боротьби з корупцією, економічними злочинами та організованою злочинністю.

У новому законопроекті передбачено поетапне позбавлення СБУ функцій слідства й передача їх до Державного бюро розслідувань. Але ексзаступник голови СБУ, керівник Агентства з реформування сектора безпеки Віктор Ягун вважає, що перетворення цього органу на сучасну спецслужбу має передбачати ще й значне скорочення штату регіональних представництв і реформу підготовки кадрів.

Але найважливішим у реформі СБУ він вважає дотримання концептуальних положень, зокрема з перетворення цієї структури з правоохоронного на контррозвідувальний орган без його

відношення до правоохоронної діяльності та Кримінального кодексу. "В законі не має бути жодних моментів, пов'язаних з реєстрацією кримінального провадження, його розслідування і роботи в рамках оперативно-розшукової діяльності. СБУ має діяти тільки за законом про контррозвідальну діяльність та законом про державну таємницю", - сказав Ягун.

ПОРТУГАЛЬСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ЛЕГАЛІЗУВАВ ЕВТАНАЗІЮ

Парламент Португалії більшістю голосів ухвалив легалізацію надання медичної допомоги тим повнолітнім важкохворим, хто вирішив добровільно піти з життя. Під час проведення у п'ятницю, 29 січня, голосування законопроект за легалізацію евтаназії підтримали своїми голосами 136 законодавців, проти висловилися 78 парламентарів, а четверо утрималися. Згідно з ухваленим португальським парламентом законом, невиліковно хворим пацієнтам, віком старше 18 років, надаватиметься право просити асистований суїцид у разі, якщо вони страждають від "тривалого нестерпного" болю, цитує текст законопроекту агенція новин Reuters. Особи, котрі не вважатимуться при здоровому глузді, права на отримання евтаназії не матимуть. Крім того, під дію закону про асистований суїцид у Португалії підпадуть лише громадяни країни, а також ті, хто має посвідку на постійне проживання в країні. Останній пункт покликаний запобігти впливу іноземців, котрі цілеспрямовано їхатимуть до

Португалії з метою піти з життя за допомогою медиків.

Для набуття чинності законопроект ще має підписати президент Португалії Марселу Ребелу де Соуза, який може або підписати його, або подати на розгляд Конституційного суду, або заветувати його.

Раніше можливість супроводу в добровільному рішенні піти з життя легалізували такі країни-члени ЄС як Бельгія, Нідерланди й Люксембург. Крім того, торік Конституційний суд Німеччини так само вирішив, що людина має право на смерть за допомогою евтаназії.

У ЖЕНЕВІ ОБРАЛИ ПЕРЕХІДНИЙ УРЯД ЛІВІЇ

Представники сторін, що конфліктують в Лівії, під час зустрічі у п'ятницю, 5 лютого у Женеві, обрали новий тимчасовий уряд, який, як очікується, прокладе шлях до припинення громадянської війни і проведення загальнонаціональних виборів у грудні цього року, передає агенція AP. Президентську раду очолив лівійський дипломат Мухаммед Юніс Манфі, який користується підтримкою на сході країни. Прем'єр-міністром на час перехідного періоду призначений впливовий підприємець Абдель Хамід Мухаммед

Дбейба, якого підтримують на заході Лівії.

Голосування відбулось в рамках Форуму лівійського політичного діалогу за посередництва ООН.

Нагадаємо, учасники Форуму лівійського політичного діалогу під егідою ООН погодили план дій щодо об'єднання органів державної влади в країні в середині листопада минулого року. Цим планом, зокрема, передбачено створення президентської ради, до якої увійдуть представники трьох історичних областей Лівії.

Конфлікт в Лівії

Після повалення режиму Муаммара Каддафі у 2011 році та його вбивства в Лівії почалася боротьба за владу між різними угрупованнями і фракціями. У Триполі за підтримки ООН був створений уряд національної єдності на чолі з Фаїзом Сараджем. Між тим у Тобруку на сході країни проходять засідання однопалатного парламенту, що вважає себе справжньою владою і не згоден з політикою Сараджа.

Міжнародно визнаний уряд у Триполі, очолюваний Сараджем, контролює лише невелику частину країни. Його суперником є екссоратник Каддафі, генерал Халіфа Хафтар, чий збройні формування ("Лівійська національна армія") підтримують парламент та дедалі сильніше тиснуть на уряд

національної єдності. Під контролем Хафтара перебуває значна частина лівійської території, включаючи більшість нафтових родовищ. Хафтар намагається захопити Триполі з квітня 2019 року. Наприкінці лютого 2020 року сторони домовилися про режим припинення вогню, але потім бойові дії відновилися.

Уряд Сараджа підтримується в цьому конфлікті насамперед турецькими військами. Натомість Хафтар отримує допомогу від Об'єднаних Арабських Еміратів (ОАЕ), Єгипту, Саудівської Аравії та Росії.

КОРУПЦІЯ ЗАВАЖАЄ РЕФОРМАМ: ГОЛОВНЕ У ДОПОВІДІ ЄВРОПАРЛАМЕНТУ ЩОДО УКРАЇНИ

Єврокомісія щороку оцінює успіхи України в імплементації угоди про асоціацію. Останній такий "атестат" вона опублікувала у грудні минулого року. Європарламент у 2018 році започаткував таку ж практику, але не зміг витримувати темпу на рівні з бюрократами - на другу доповідь щодо імплементації угоди про асоціацію Україна-ЄС йому знадобилося більше двох років. Документ, підготований німецьким євродепутатом Міхаелем Галером (Michael Gahler), ухвалили на пленарному засіданні

у середу, 10 лютого, а результати оголосили 11 лютого. За доповідь проголосували 526 євродепутатів, 79 - були проти, ще 71 європарламентар утримався.

Перспектива членства України в ЄС

Офіційний Євросоюз не визнає перспективи членства України в ЄС, не бажаючи будити сподівань на її швидкий вступ до об'єднання. Адже найближчим часом ні Україна, ні ЄС не будуть до цього готові. Натомість Європарламент дотримується думки, що українцям потрібно дати мету, до якої можна прагнути.

"Україна має європейську перспективу відповідно до статті 49 Договору про ЄС і може подати заяву на набуття членства у ЄС за умови виконання всіх копенгагенських критеріїв, а також принципів демократії, поваги фундаментальних свобод, прав людини та меншин і дотримання верховенства права", - зазначається у доповіді. Деякі євродепутати хотіли викреслити цей пункт, але за такий крок проголосували лише 82 парламентаря, тоді як 575 депутатів виступили проти цього.

Перегляд угоди про асоціацію Україна-ЄС

У Європарламенті відзначають "суттєвий прогрес" України в імплементації угоди про асоціацію та

інтеграції до ЄС, а також закликають владу в Києві цілковито втілити угоду та використати її потенціал. У доповіді вказується й на "необхідності оновити угоду про асоціацію, щоб врахувати еволюцію нормативної бази економічного розвитку".

Україна і ЄС домовилися провести всебічну оцінку угоди про асоціацію цього року. Вона стане темою Ради асоціації 11 лютого в Брюсселі. У Європарламенті ж радять в рамках цієї оцінки оновити пункти щодо торгівлі та секторальної інтеграції України до ЄС, зокрема, у цифровій економіці, енергетиці та боротьбі зі змінами клімату.

Євродепутати також закликали ЄС розробити "посилена стратегія співпраці щодо реформ та інвестицій". При цьому Єврокомісія та міжнародні фінансові організації, на їхню думку, повинні зробити Україні детальну "економічну й інвестиційну пропозицію" для подолання наслідків пандемії COVID-19.

Боротьба з корупцією в Україні, КСУ та олігархи

"Україна не повинна забувати той факт, що рівень політичної, технічної та фінансової підтримки з боку ЄС залежатиме від того, наскільки вона виконуватиме зобов'язання, взяті перед ЄС і його державами-членами", - застерігається у доповіді.

Ці зобов'язання стосуються передусім реформ у сфері верховенства права, ефективного врядування та боротьби з корупцією. "Незважаючи на помітний прогрес, широко поширена корупція продовжує заважати процесу реформ", - зазначається у доповіді. Конституційну кризу, яка виникла внаслідок рішень Конституційного суду України (КСУ) щодо антикорупційних органів, названо однією з загроз для спроможності президента України Володимира Зеленського та Верховної Ради проводити реформи.

"Європарламент визнає активні зусилля, започатковані президентом Зеленським і вжиті політичними акторами для відновлення законодавства та довіри до антикорупційної архітектури в Україні", - зазначили у доповіді. Ця фраза, запропонована литовським євродепутатом Пятрасом Ауштрявічюсом, виявилася найбільш суперечливою в сесійній залі. У підсумку її підтримали 334 парламентарі, тоді як 322 - проголосували проти.

Один із найжорсткіших пунктів доповіді стосується олігархів: "Європарламент висловлює крайнє занепокоєння неприкритими спробами приватних інтересів підірвати досягнення країни в боротьбі з корупцією та загалом у демократичних реформах, зокрема, шляхом захоплення політичної влади деякими українськими олігархами, які ослабили орієнтовану на реформи більшість у Верховній Раді".

При цьому євродепутати не забули і про позитив. Вони похвалили перезапуск Національного агентства з запобігання корупції (НАЗК) і винесення перших вироків Вищим антикорупційним судом, який, на думку Європарламенту, має "високі професійні стандарти". А Національне антикорупційне бюро (НАБУ) в доповіді називають "можливо, найбільш ефективною антикорупційною інституцією у країні". При цьому євродепутати закликали привести законодавство про НАБУ у відповідність із Конституцією України та рішенням КСУ, але так, щоб директора Бюро обирали за "прозорою деполітизованою процедурою за принципом найбільших заслуг".

Європарламент шкодує, що судова система має один із найнижчих рівнів довіри в Україні. І тому закликає українську владу прискорити її реформування та боротися з корупцією серед суддів. Це, на думку європарламентарів, має відбува-

тися так, аби не постраждала незалежність судочинства.

Умови для виборів у ОРДЛО не виконані

Великий розділ у доповіді приділено питанням безпеки. У ньому Європарламент засудив незаконну анексію Криму та де-факто окупацію окремих районів Донбасу (ОРДЛО), а також закликав Росію вивести свої війська з території України. Євродепутати наголосили, що санкції щодо Росії повинні залишатися чинними доти, доки мінські угоди не будуть цілковито виконані, а територіальна цілісність України не буде відновлена у її міжнародно визнаних кордонах. У той же час ЄС варто бути готовим посилити санкції, якщо ситуація цього потребуватиме, додали у документі.

Європарламент вказав на важливість створення нових ділянок розведення сил на Донбасі, а також відкриття нових пунктів в'їзду-виїзду на лінії розмежування. Водночас у доповіді наголошується, що "умови для вільних і чесних виборів у Донецьку та Луганську відсутні за нинішньої ситуації". На думку євродепутатів, коли ситуація дозволить, ЄС повинен запропонувати цивільну місію, яка би допомагала у розмінуванні, підготовці місцевих виборів і забезпеченні доступу для гуманітарних організацій.

Доповідь визнає й "унікальний досвід і фахові знання України" у безпековій і оборонній політиці, через що вона привітала участь країни у місіях і операціях ЄС.

Відреагували у Європарламенті й на зміну влади у Молдові, закликавши Київ допомагати Кишиневу в "його спробах відновити контроль над Придністров'ям, які ґрунтуються на територіальній цілісності Молдови".

НА ДОСТРОКОВИХ ВИБОРАХ У КОСОВІ ПЕРЕМОГЛА ОПОЗИЦІЯ

На позачергових парламентських виборах, що відбулися 14 лютого в Косові, переміг опозиційний лівий рух Vetevendosje ("Самовизначення"). За даними виборчої комісії, наданими у понеділок, 15 лютого, він здобув 48 відсотків голосів.

На другому місці з 17 відсотками голосів "Демократична партія Косова", яка є наступницею збройного формування "армія визволення Косова", яке боролось за відкоремлення регіону від Югославії. На третьому місці з 13 відсотками голосів - консервативна "Демократична ліга Косова", котра дотепер перебувала при владі. "Демократична партія Косова" та "Демократична ліга Косова" визнали свою поразку. Голова уряду Авдулла Хоті оголосив, що хоче перейти до "конструктивної опозиції" в парламенті.

Нагадаємо, що центрвиборчком країни виключив зі списку кандидатів лідера руху "Самовизначення" Альбіна Курті через умовне засудження у 2018 році за застосування ним сльозогінного газу в парламенті. Курті вже був прем'єр-міністром з лютого по червень 2020 року. Однак потім він мав поступитися посадою Авдуллі Хоті, який представляє партію "Демократична ліга Косова", після невдалої спроби політсили Курті сформувати стійку урядову коаліцію.

У разі перемоги на виборах руху "Самовизначення" зі здобуттям більшості в парламенті, ця політична сила може висунути кандидатуру Курті в прем'єри. Курті

націлений на проведення реформ і позиціонує себе як політик нового покоління, котрий протистоїть "старій гвардії". Особливо значною популярністю 45-річний Курті користується серед молоді та тих вихідців з Косова, котрі проживають за кордоном.

Зі 120 місць у парламенті 20 зарезервовано для представників етнічних менших, з яких 10 мають перевагу представникам сербської меншини. З часу проголошення незалежності від Сербії в 2008 році у Косові ще ніколи не було уряду, який залишався б при владі до кінця визначеної законодавством каденції.

НА ВИБОРАХ У КАТАЛОНІЇ ПЕРЕМАГАЮТЬ ПРИХИЛЬНИКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

На виборах до регіонального парламенту Каталонії, що відбулися в неділю, 14 лютого, перемагають партії, що виступають за незалежність регіону. Про це за результатами підрахунку понад 99 відсотків голосів повідомляє агенція дра. За даними агенції, ці партії здобувають загалом від 73 до 80 місць у парламенті, тоді як для абсолютної більшості потрібно отримати 68 зі 135 місць.

Водночас високі результати продемонстрували соціалісти, які виступають проти незалежності Каталонії. Їх підтримали 23 відсотки виборців, що дозволило партії посісти перше місце на виборах і отримати 33 місця в регіональному парламенті.

На другому місці опинилися "Ліві республіканці Каталонії", які набрали 21 відсоток голосів, проте теж отримають 33 місця в

парламенті. На третьому - партія "Разом за Каталонію", яку підтримали 20 відсотків виборців і яка отримає 32 місця в парламенті. До табору прихильників незалежності також належить ліва партія "Кандидатура народної єдності", яка набрала 6,5 відсотка голосів та матиме 9 місць у парламенті.

Нагадаємо, з 2017 року в регіоні правив уряд меншості прихильників незалежності на чолі з "Лівими республіканцями Каталонії", до якого також належала партія "Разом за Каталонію" Карлеса Пучдемона, який втік до Бельгії. У вересні 2020 року Верховний суд Іспанії постановив, що керівник каталонської автономії Кім Торра повинен залишити свою посаду. Також його на півроку позбавили права обіймати посади в державній адміністрації та засудили до штрафу в 30 тисяч євро. Торру обвинувачували в непокорі центральній виборчій комісії Іспанії: в 2019 році він відмовився зняти з адміністративних будівель в Барселоні символіку руху за незалежність Каталонії та плакати на підтримку каталонських політиків, засуджених за спробу відокремити Каталонію від Іспанії в 2017 році.

НАБУ: ЗАКОНОПРОЄКТ УРЯДУ ЗАГРОЖУЄ НЕЗАЛЕЖНОСТІ БЮРО

Законопроект Кабінету міністрів України щодо приведення статусу Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) у відповідність з вимогами Конституції України, що має вирішити проблемні моменти через рішення Конституційного Суду щодо НАБУ,

насправді відкриває можливості для повного перезавантаження інституції та позбавлення її інституційної незалежності, заявили у НАБУ.

"Аналіз проекту закону (...) дозволяє виділити низку ключових загроз, наслідком втілення яких стане втрата реальної спроможності НАБУ протидіяти та викривати топкорупцію в Україні", - йдеться у заяві НАБУ у четвер, 18 лютого.

У бюро зазначили, що згідно з цим законопроектом "контрольний пакет" голосів у складі конкурсної комісії з відбору директора НАБУ фактично отримує Кабінет міністрів, який, окрім трьох представників від себе, призначає ще трьох зі списку, поданого донорами. "Однак остаточне рішення - за Кабміном, вищу ланку якого, нагадаємо, становлять особи, підслідні НАБУ", - зауважили у відомстві.

Також остаточне рішення щодо складу комісії зовнішнього контролю з проведення щорічної незалежної оцінки (аудиту - Ред.) повністю віддається Кабінету міністрів, наголосили у бюро.

Крім того, у НАБУ звернули увагу на те, що зміна статусу бюро - з правоохоронного на центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом - тягне за собою питання вирішення трудових взаємин зі співробітниками НАБУ, яких відібрано на посади за результатами відкритого конкурсу.

"З огляду на реалії останнього часу, є ймовірність, що реорганізацію можуть використати як привід для зміни кадрового складу, який є найціннішим ресурсом у протидії та боротьбі з корупцією на вищих щаблях влади в державі", - зазначили у відомстві.

У НАБУ вважають, що "замість консолідації зусиль у боротьбі з топкорупцією, ми вкотре стали свідками чергового об'єднання владного ресурсу задля боротьби з НАБУ". При цьому у відомстві додали, що не полишають надій на готовність до конструктивної

дискусії у Верховній Раді і готові до неї долучитися.

Нагадаємо, 15 лютого у Верховній Раді був зареєстрований законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо приведення статусу НАБУ у відповідність до вимог Конституції України. Згідно з інформацією на сайті парламенту, ініціатором законопроекту №5070 є прем'єр-міністр Денис Шмигаль.

Міністр юстиції Денис Малюська повідомив, що цей законопроект передбачає звільнення нинішнього директора НАБУ Артема Ситника і призначення виконувачем обов'язків директора його першого заступника Гізо Углави.

При цьому у грудні 2020 року в м'якусті наголошували, що Ситник залишається на своїй посаді попри втрату чинності окремими положеннями закону про бюро, які КСУ визнав неконституційними.

НОВИЙ УРЯД ГРУЗІЇ ОБІЦЯЄ ПІДГОТУВАТИ КРАЇНУ ДО ВСТУПУ В ЄС

Під час виступу на пленарному засіданні перед депутатами Гарібашвілі заявив, що одним із пріоритетів уряду в найближчі 100 днів буде наведення порядку в країні і повернення певних деструктивних сил у конституційні рамки, повідомляє агентство "Інтерфакс".

При цьому він додав, що влада готова до діалогу з опозицією, але не з питання призначення нових виборів і не з "її радикальними лідерами, які прагнуть дестабілізувати обстановку в країні для досягнення своїх особистих інтересів". У голосуванні не брали участі обрані депутати від п'яти опозиційних партій, які відмовляються увійти в парламент, вважаючи, що результати парламентських виборів 31 жовтня 2020 року були сфальсифіковані владою на користь правлячої партії "Грузинська мрія".

Головне завдання оновленого уряду Грузії на найближчі чотири роки - забезпечити готовність економіки для подання країною офіційної заявки на членство в Євросоюзі. Про це йдеться в урядовій

Згідно з документом, для виконання до 2024 року цього завдання "економічна політика уряду буде спрямована на створення умов для швидкого виходу з кризи, обумовленого пандемією коронавірусу, відновлення з 2021 року підйому економіки і скорочення бідності в країні". Програма обіцяє, що податкове і митне законодавство Грузії приведуть у відповідність до законодавства ЄС.

Новий прем'єр-міністр Грузії Гарібашвілі народився в 1982 році. Закінчив Тбіліський державний університет і Університет Сорбонна за фахом міжнародні відносини. З 2004 до 2012 року працював на різних посадах у компанії, що належить мільярдерів Бідзіні Іванішвілі. У 2012-2013 роках працював на посаді міністра внутрішніх справ Грузії. У 2013-2015 роках був прем'єр-міністром Грузії.

ЗАКОЛОТ У М'ЯНМІ: ГЛАВА УРЯДУ ПОСТАЛА ПЕРЕД КОНТРОЛЬОВАНИМ ВІЙСЬКОВИМИ СУДОМ

Парламент Грузії у понеділок, 22 лютого, на пленарному засіданні проголосував за вотум довіри уряду на чолі з прем'єр-міністром Іраклієм Гарібашвілі.

програми на 2021-2024 роки "Для будівництва європейської держави". Програму також схвалив парламент Грузії.

Глава уряду М'янми Аун Сан Су Чжі, відсторонена від влади внаслідок військового перевороту, постала перед судом, де їй висунули нові звинувачення. Про це у понеділок, 1 березня, передає агентство AFP. Слухання проходило в закритому режимі. Наступна дата суду призначена на 15 березня.

Демонстрація в суді відеозапису із Нобелівською лауреаткою Аун Сан Су Чжі стала першою з 1 лютого появою прем'єрки на публіці.

За словами адвокатів прем'єрки, їй висунули обвинувачення у

"підбурюванні до заворушень" і порушенні норм закону "Про телекомунікації". Адвокати також повідомили, що не знають, скільки ще звинувачень висунуть прем'єрці. "Все може статися в цій країні в такі часи", - зазначили адвокати. Як повідомлялося, 1 лютого військові М'янми відсторонили від влади цивільне керівництво країни на чолі з Аун Сан Су Чжі та оголосили надзвичайний стан, який триватиме протягом року. Також в країні продовжують відключати інтернет, бо протестувальники використовують соцмережі для організації нових акцій і заходів. Колишній генерал та донині віцепрезидент М'їн Све тепер виконуватиме роль перехідного глави держави. Втім, вся повнота влади належатиме керівнику збройних сил Мін Аун Хлайн. Поки триватиме надзвичайний стан, саме він буде найголовнішою особою держави.

Аун Сан Су Чжі та президент країни Він М'їн перебувають під арештом. Військові обґрунтовували свої дії заявами про маніпуляції на парламентських виборах в листопаді 2020 року, на яких перемогла партія Су Чжі. Міжнародні спостерігачі називали вибори вільними і чесними. У низці країн світу засудили переворот і вимагають звільнення арештованих політиків.

З початку військового перевороту у М'янмі не вщухають масові акції протесту. Під час їх розгону сили застосовують силу та вогнепальну зброю проти демонстрантів. За даними управління Верховного комісара ООН з прав людини, тільки 28 лютого під час протестів загинули 18 людей і ще понад 30 були поранені.

Глава дипломатії ЄС Жозеп Боррель вже заявив, що Європейський Союз найближчим часом вживе заходів у відповідь на жорстокі дії військових у М'янмі проти учасників протестів.

ЕКСПРЕЗИДЕНТА ФРАНЦІЇ НІКОЛЯ САРКОЗІ ЗАСУДИЛИ ЗА КОРУПЦІЮ

Колишній президент Франції Ніколя Саркозі визнаний винним у справі про корупцію. Суд в Парижі у понеділок, 1 березня, засудив політика до трьох років позбавлення волі, два роки з цього терміну - умовно.

Суд визнав доведеним обвинувачення щодо колишнього глави французької держави в корупції, спробі підкупу судді та використанні службового становища. Раніше його також підозрювали в тому, що він приймав незаконні пожертвування від співвласниці косметичної компанії L'Oreal, мільярдерки Ліліан Бетанкур і використовував ці гроші для фінансування своєї виборчої кампанії у 2007 році.

У 2013 році Саркозі був виправданий за цим звинуваченням, але його телефонні переговори з адвокатом, перехоплені органами юстиції в рамках розслідування іншої справи, дозволили слідству отримати нові докази проти експрезидента.

Судовий процес щодо Саркозі, що почався наприкінці листопада 2020 року, пов'язаний з підозрами у тому, що політик, вже обіймаючи посаду президента, намагався вплинути на хід розслідування справи про пожертвування Бетанкур. За даними слідства, у 2014 році він запропонував прокурору при Касаційному суді Жильбер Азіберу підвищення і призначення в Монако в обмін на інформацію про хід розслідування. Сам Саркозі відкидає всі звинувачення. Разом з ним на лаві підсудних перебувають його адвокат

Тьєррі Ерцог і Жильбер Азібер. Для останніх прокуратура просила ту ж міру покарання, що і для експрезидента країни.

Нагадаємо, Ніколя Саркозі обіймав пост президента Франції з 2007 до 2012 року. Процес щодо нього вважається в країні унікальним, оскільки за час існування з 1958 року П'ятої республіки, жоден колишній глава держави не поставав перед судом у зв'язку зі звинуваченнями у корупції.

У 2011 році колишній президент Франції Жак Ширак був засуджений до двох років ув'язнення умовно за звинуваченням у перевищенні повноважень і розтраті коштів з громадських фондів. Однак він не з'явився на жодне засідання суду через проблеми зі здоров'ям. У 2019 Ширак помер у віці 86 років.

Очікується, що у березні 2021 року Саркозі та 13 його соратників також постануть перед судом у зв'язку з обвинуваченнями в незаконному фінансуванні президентської кампанії 2012 року.

СУДОВА РЕФОРМА 2.0: ЩО ПРОПОНУЄ ЗЕЛЕНСЬКИЙ, АБИ УКРАЇНЦІ ДОВІРЯЛИ СУДАМ

Чимало кризових подій в Україні останніх місяців, очевидно, змусили Володимира Зеленського невідкладно взятися за судову реформу. Починаючи від кризи, спровокованої рішенням Конституційного суду, яке скасувало частину антикорупційних норм, і завершуючи нещодавнім судовим вироком громадському активісту Сергію Стерненку, який багато хто в країні сприйняв як несправедливий і

політично мотивований. Різними містами прокотилися акції протесту з вимогою звільнити Стерненка, якого засудили до понад сімох років в'язниці. Чи не перша масштабна акція відбулася біля будівлі Офісу президента. Тож що ж саме пропонує Володимир Зеленський, аби реформувати українські суди?

Очікується, що президент найближчим часом затвердить Стратегію розвитку органів правосуддя на 2021-2023 роки, яку розробила створена ним Комісія з питань правової реформи. Окрім цього, вже у вівторок, 2 березня, Верховна Рада у першому читанні має голосувати за законопроект "Про судоустрій і статус суддів", покликаний розблокувати роботу Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС). Ця комісія проводить конкурсні відбори суддів до суддівського корпусу, займається переведенням суддів з одного суду в інший, перевіркою їхнього кваліфікаційного рівня.

До листопада 2019 року ВККС повноцінно працювала, проводила конкурси на суддівські посади в місцевих судах, всі кандидати пройшли перевірку, однак їх так і не призначили на посаду, оскільки повноваження членів ВККС були припинені в результаті першої спроби Володимира Зеленського провести суддівську реформу. І хоча пізніше Конституційний суд визнав ухвалені Радою новий закон неконституційним, комісія все одно лишилася розформованою, а її попередні рішення втратили законну силу.

Як наслідок, у судах утворився кадровий голод. Це визнає і сам президент. "Через відсутність майже третини суддів громадяни змушені місяцями, а іноді й роками очікувати розгляду своєї справи. У цьому контексті важливо відновити роботу Вищої

кваліфікаційної комісії суддів", - каже тепер Зеленський. За новим законопроектом авторства депутатів з пропрезидентської фракції "Слуг народу", ВККС має складатися з 16 членів, які призначаються Вищою радою правосуддя (ВРП) на чотири роки. Новий склад ВККС призначатиметься за результатами конкурсного відбору. До першого складу конкурсної комісії Зеленський та його команда пропонує включити іноземних експертів. "Конкурсна комісія має відібрати тільки добросовісних представників до ВККС. Всі співбесіди будуть відкритими і відбуватимуться з відеотрансляцією. Це принципова позиція президента", - наголошує співавтор законопроекту про ВККС, депутат фракції "Слуга народу" Андрій Костін.

Після цього, за задумом Володимира Зеленського, мають переважити Вищу раду правосуддя (ВРП). Відповідний президентський законопроект вже чекає розгляду в парламенті. ВРП - це головний орган в системі судової влади країни. В його руках зосереджено фактично повний контроль за призначенням і звільненням суддів та притягненням до відповідальності за порушення.

Але нині основна проблема криється у формуванні цього органу. На даний момент ВРП складається з 21 члена. Половину з них обирають самі судді серед своїх, ще по двоє обираються з'їздом адвокатів, науковців, прокурорів, Верховною Радою і президентом. Крім того, до ВРП окремо входить голова Верховного Суду. Таким чином, більшість у ВРП становлять судді, обрані суддями. Зараз члени ВРП не проходять перевірку на добросовісність. Саме тому у цей важливий орган потрапляють здебільшого лояльні до системи

чи заангажовані представники, які потім призначають за суддівські посади таких же кандидатів, кажуть експерти.

Аби ситуація змінилася, законопроект Зеленського пропонує створити так звану етичну раду у складі трьох суддів чи суддів у відставці, яких делегує Рада суддів, та трьох експертів від міжнародних організацій, з якими співпрацює Україна в питанні антикорупційної та судової реформи. Завдання ради - оцінити добросовісність кандидатів до ВРП та подати суб'єктам призначення список рекомендованих.

"Якщо буде ухвалено законопроект у тому вигляді, в якому пропонує президент, оновлення ВРП не буде. Бо він пропонує, щоб рішення в етичній раді ухвалювалися більшістю голосів. Тобто будь-якого добросовісного кандидата не підтримають, допоки за нього не проголосує хоча б один суддя. З практики, судді не люблять своїх добросовісних", - каже DW аналітикиня Центру протидії корупції Галина Чижик. За її словами, завдяки міжнародним експертам до ВРП не потраплять і недобросовісні, втім, якісно і швидко перезавантажити Вищу раду правосуддя таким чином не вдасться, оскільки принцип більшості голосів пропонується застосовувати і під час звільнення чинних членів ВРП.

У рамках судової реформи Володимир Зеленський також анонсує запровадження "суду у смартфоні", який має стати частиною проекту "Держава у смартфоні". Планується, що більшість бюрократичних процедур перейдуть в онлайн, і це зможе прискорити судовий процес. Голова створеної президентом Комісії з питань правової реформи Сергій Іонушас пояснює, що випробовувати "суд у смартфоні" будуть на ще не запущеному Суді

інтелектуальної власності. Цей суд має стати майданчиком для впровадження повноцінного електронного судочинства на базі Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

Окрім цього, за словами Іонушаса, Стратегія розвитку органів правосуддя передбачає запровадження інституту суду присяжних, який вирішуватиме питання винуватості чи невинуватості особи. Також влада хоче запровадити механізм перегляду вироків щодо осіб, засуджених до довічного чи іншого тривалого позбавлення волі. Ще одна пропонується президентською комісією новація - інститут скарги на недотримання "розумних" строків розгляду справ у судах.

Іонушас наголошує, що перед тим, як запроваджувати реформи, проведуть всебічний аудит місцевих судів та суддівської діяльності. "Після цього будуть підготовлені висновки щодо змін мережі судів з врахуванням змін законодавства щодо децентралізації. В аудиті враховуватиметься навантаження на кожного суддю та витрати на утримання кожного суду", - повідомив Сергій Іонушас.

Натомість Галина Чижик вважає, що всі ці зміни принесуть позитивний результат і судову реформу можна буде вважати розпочатою лише після того, як будуть якісно перезавантажені Вищої кваліфікаційної комісії суддів та Вища рада правосуддя. "Ці пропозиції хороші, але нічого не зміниться якісно, якщо і далі судова система України контролюватиметься Вищою радою правосуддя. Доки там немає доброчесності і справедливості, то ні інститут присяжних, ні "суд у смартфоні" нам не допоможе відновити довіру до суддів", - переконана аналітикиня Центру протидії корупції.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД ВИНІС ЩЕ ОДНЕ РІШЕННЯ ЩОДО СУДОВОЇ РЕФОРМИ У ПОЛЬЩІ

Європейський суд у вівторок, 2 березня, схвалив право кандидатів на посаду суддів Верховного суду Польщі оскаржувати рішення щодо їх непризначення польською Радою правосуддя.

Рада правосуддя Польщі відіграє вирішальну роль у призначенні суддів, оцінюючи їх та номінуючи на посаду верховних суддів. Критики закидали цьому органу відсутність незалежності, зокрема через вплив на нього правлячої у Польщі партії "Право і справедливість".

Суд в Люксембурзі ухвалив, що численні зміни, внесені у законодавство про судову систему, унеможливили право суддів на оскарження рішень Ради правосуддя Польщі у адміністративних судах. Це є порушенням законодавства ЄС, постановив Європейський суд. Тож остаточне рішення щодо оскарження постанов польської Ради правосуддя має ухвалювати суд. Суд ЄС при цьому наголосив, що законодавством ЄС заборонені такі законодавчі новели, які фактично призводять до позбавлення суддів незалежності.

Нагадаємо, через запровадження польською правлячою партією судової реформи Польща опинилась під критикою. Уряду в Варшаві закидають позбавлення судової влади незалежності через зростання політичного контролю. Водночас у правлячій партії "Право і справедливість" відкидають закиди критиків судової реформи, обгрунтовуючи

законодавчі зміни необхідністю підвищення ефективності польських судів. З 2017 року судді у Польщі призначаються Радою правосуддя, склад якої відтоді ж призначається парламентом, а не суддівським корпусом. Водночас законодавство практично не передбачає механізмів оскарження рішень Ради правосуддя. Раніше Європейський суд вже виніс рішення щодо судової реформи у Польщі, які, згідно з рішенням суду, порушує закони ЄС.

У НІМЕЧЧИНІ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ І УРЯДОВИХ ЛОБІСТІВ ЗМУСЯТЬ РЕЄСТРУВАТИСЯ

Урядова коаліція в Німеччині домовилася запровадити в країні реєстр лобістів, як працюють із депутатами Бундестагу, фракціями чи урядом країни. Кожен професійний лобіст у майбутньому повинен буде внести у спеціальний реєстр при Бундестазі інформацію про себе, включно з роботодавцем чи замовником, числом співробітників та фінансовими витратами на лобістську діяльність. Лобісти повинні будуть вносити цю інформацію перед тим, як контактуватимуть з представниками влади. При цьому в міністерствах відстежуватимуться такі зустрічі аж до одного з найнижчих керівних рівнів, а саме - керівників груп. Зазнати до реєстру зможе кожен, порушення каратимуться штрафами обсягом до 50 тисяч євро. Крім того, порушників внесуть до "чорного списку",

повідомив депутат від Соціал-демократичної партії Німеччини (СДПН) Маттіас Бартке (Matthias Bartke), що брав участь у переговорах щодо відповідного законопроекту.

Найближчим часом законопроект ще має підтримати Бундестаг. Однак з огляду на згоду обох фракцій правлячої коаліції - СДПН та ХДС/ХСС - ухвалення закону є лише питанням часу. У ХДС/ХСС вважають, що завдяки реєстру лобістів процес ухвалення політичних рішень у Німеччині стане "значно прозорішим і зрозумілішим".

Критичним пунктом нового реєстру лобістів називають те, що завдяки ньому не можна буде зрозуміти, чия саме лобістська робота стоїть за кожним окремим законом. Крім того, лобісти не повинні будуть повідомляти, з ким саме і як часто вони зустрічалися у парламенті чи уряді.

Опозиція розкритикувала запланований урядом реєстр лобістів у Німеччині як недостатньо суворий. У ліберальній Вільній демократичній партії звернули увагу, зокрема, на велику кількість винятків, які передбачає новий законопроект. У Лівій партії охарактеризували майбутній реєстр як "беззубий" та такий, що забезпечує "псевдотранспарентність". Зелені назвали плани урядової коаліції щодо реєстру лобістів недостатніми.

Натомість в організації Lobbycontrol, яка виступає за більшу прозорість в ухваленні законів у Німеччині та ЄС, загалом привітали плани щодо реєстру лобістів у Німеччині. Хоча, як зазначив експерт організації Тімо Ланге (Timo Lange), "йдеться про компроміс, і нам хотілося би набагато більшого".

Заклики запровадити реєстр лобістів у німецьких владних структурах лунали вже давно. Останніми днями вони стали

гучнішими після корупційного скандалу навколо заступника голови фракції ХДС/ХСС у Бундестазі Георга Нюсляйна (Georg Nüßlein). Йому закидають хабарництво у зв'язку закупівлями захисник масок під час коронавірусної пандемії. Депутат, за словами його адвоката, вважає звинувачення на свою адресу необґрунтованими.

КИТАЙ ПОСИЛЮЄ КОНТРОЛЬ НАД ГОНКОНГОМ ШЛЯХОМ ВИБОРЧОЇ РЕФОРМИ

Пекін посилює контроль над Гонконгом. Учасники Всекитайських зборів народних представників у четвер, 11 березня, майже одногосно схвалили зміну виборчої системи в цьому спеціальному адміністративному районі КНР.

2895 депутатів підтримали "проект удосконалення виборчої системи" у Гонконгу, проти не проголосував ніхто, один делегат зборів утримався.

Зміна виборчого законодавства покликана, серед іншого, надати Пекіну право вето кандидатур, які висувуються на виборах у Гонконгу, зазначає інформагенція AFP. У Пекіні ж стверджують, що ця реформа повинна сприяти тому, аби Гонконгом "керували патріоти".

Це рішення Китаю викликало занепокоєння Великобританії і США. Держсекретар США Ентоні Блінкен попередив, що Вашингтон може "вжити заходів" через порушення Пекіном демократичних принципів. Лондон додав, що зміна виборчої системи Гонконгу - ще один замах на права і

свободи його колишньої колонії, повідомляє агентство "Інтерфакс".

Нагадаємо, в Гонконгу в 2019 році розпочалися масові протести. Мітингарі виступали проти посилення впливу Пекіна та рішень, що обмежують громадянські свободи жителів цього адміністративного району.

У відповідь на протести у червні 2020 року в Пекіні ухвалили закон про національну безпеку Гонконгу, який надає великі повноваження китайським службам безпеки.

Правозахисники вважають, що влада КНР використовує цей закон про нацбезпеку для придушення демократичного руху в Гонконгу, що ознаменує кінець дії принципу "одна країна - дві системи", якому в Китаї слідували з часу набуття суверенітету над автономією в 1997 році.

Ухвалення цього закону викликало критику з боку США, Великобританії, низки країн Заходу і призвело до запровадження санкцій проти Пекіна.

Крім того, учасники сесії вищого органу влади Китаю встановили цільовий показник економічного зростання на поточний рік на рівні "понад шість відсотків" і схвалили новий п'ятирічний план розвитку країни до кінця 2025 року. Зокрема, влада має намір підвищити рівень внутрішнього попиту і щорічно збільшувати інвестиції в науково-дослідну діяльність на сім відсотків.

Витрати на оборону цього року зростуть на 6,8 відсотка через погіршення відносин зі США, Індією та сусідами в Східно-Китайському і Південно-Китайському морях. Голова КНР Сі Цзіньпін закликав військовослужбовців захищати "національні суверенітет, безпеку і інтереси" Китаю.

МІНІСТР ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я СЛОВАЧЧИНИ ПОДАВ У ВІДСТАВКУ НА ТЛІ УРЯДОВОЇ КРИЗИ ЧЕРЕЗ "СПУТНИК V"

Міністр охорони здоров'я Словаччини Марек Крайчі подав у відставку на тлі урядової кризи у країні, спричиненої укладенням прем'єр-міністром Ігорем Матовичем без узгодження з партнерами по правлячій коаліції договору з Росією про постачання російської вакцини від коронавірусу "Спутника V".

"На жаль, два молодші партнери по правлячій коаліції умовою збереження у складі уряду назвали мою відставку. Я не хочу, щоб це стало причиною для розвалу уряду, тому я залишаю посаду", - заявив Крайчі в п'ятницю, 12 березня, у коментарі журналістам, передає агентство дpa.

Прем'єр Матович подякував Крайчі за роботу, назвавши його відставку "найбільш абсурдною в історії".

Раніше президентка країни Зузана Чапутова і партнери Матовича по коаліції розкритикували прем'єра за те, що він домовився про постачання двох мільйонів доз вакцини з Москвою всупереч волі уряду країни, яка входить до Євросоюзу і НАТО, а також ще до реєстрації препарату в ЄС.

Наприклад, міністр закордонних справ Словаччини Іван Корчок назвав вакцину "Спутник V" "інструментом гібридної війни". А міністр економіки країни Ріхард Сулік, який очолює другу за кількістю депутатів коаліційну партію "Свобода і солідарність" (SaS), заявив, що уряд не може далі працювати в нинішній формі й потребує

реорганізації. На його думку, Матович перетнув усі "червоні лінії". На тлі кризи партнери по коаліції зажадали перестановок в уряді. Як нагадує агентство дpa, Марек Крайчі й раніше звинувачували у невдачах під час боротьби з епідемією коронавірусу у країні. Ця критика ще більше посилилася після того, як Крайчі разом з прем'єром Матовичем особисто зустріли в аеропорту партію російської вакцини.

Пізніше до політичної кризи додався і дипломатичний конфлікт з Україною, винуватцем якого знову став глава словацького уряду. В інтерв'ю Radio Express 3 березня, відповідаючи на запитання ведучого про те, що він пообіцяв Росії за постачання вакцини, Матович жартома сказав: "Закарпатську Україну". Після цього прем'єр, утім, одразу додав, що нічого не обіцяв і Росія нічого у нього не просила, але висловлювання словацького прем'єра обурило Київ. МЗС України у відповідь опублікувало ноту, в якій засудило слова Матовича. Після хвилі обурення з Києва за ці слова довелося вибачитися спочатку главі МЗС Словаччини Івану Корчку, а згодом і самому Матовичу.

ІСПАНСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ЛЕГАЛІЗУВАВ АКТИВНУ ЕВТАНАЗІЮ

Парламент Іспанії остаточно ухвалив закон, що легалізує активну евтаназію. Під час проведеного в четвер, 18 березня, голосування 202 депутати підтримали внесений лівим урядом країни законопроект. Проти проголосував 141 депутат - члени консервативної Народної партії (PP) і правої популістської партії Vox, а також двох дрібніших партій. Два члени парламенту утрималися під час голосування, повідомляє агенція новин дpa.

Нижня палата парламенту Іспанії вже схвалила цей законопроект в грудні минулого року. Утім, члени верхньої палати - Сенату - внесли деякі поправки до документа, які й були проголосовані 18 березня. Міністерка охорони здоров'я Кароліна Даріас підкреслила, що мета полягає в тому, аби "уникнути страждань" за допомогою збалансованого закону, що передбачає всі гарантії, повідомляє газета La Vanguardia. Тим часом партія Vox оголосила, що вона звернеться через цей закон до Конституційного суду Іспанії.

Ці зміни до законодавства Іспанії допускають активну евтаназію лікарями для повнолітніх пацієнтів, які є невиліковно хворими. У законі згадуються непряма евтаназія у вигляді асистованого самогубства, а також активна евтаназія

у вигляді умисного спричинення смерті. Загалом для останнього передбачена складна процедура за участю різних лікарів, адвокатів і комісій, де хворий мусить у цілому чотири рази заявити про те, що він не хоче більше жити.

Якщо людина, яка бажає померти, вже не є цілком при здоровому глузді, то тоді можуть врахувати заздалегідь написану цієї особою заяву про те, що він або вона бажає отримати евтаназію в разі невиліковної хвороби і нестерпних страждань. Лікарі та медсестри мають право не брати участь в евтаназії, якщо це суперечить їхньому сумлінню, йдеться в документі.

Таким чином, Іспанія стала п'ятою країною в світі, де ухвалили закон про евтаназію - раніше це зробили в Нідерландах, Бельгії, Люксембургу і Канаді, пише видання El País. У Португалії парламент нині вносить поправки в аналогічний закон, оскільки Конституційний суд оголосив деякі його частини неконституційними.

Під час асистованого суїциду пацієнт сам приймає препарати для скорочення свого життя, а лікар йому у цьому лише допомагає. Під час евтаназії смертельний препарат в організм хворого вводить безпосередньо лікар.

ВЕНЕЦІАНСЬКА КОМІСІЯ ОПРИЛЮДНИЛА ВИСНОВКИ ЩОДО РЕФОРМИ КСУ

Венеціанська комісія (ВК) оприлюднила висновки щодо двох законопроектів, які стосуються діяльності Конституційного суду України. У висновках зазначається, що загалом, є багато покращень,

але також і недоліки, які потрібно виправити.

Висновки схвалені на пленарному засіданні ВК у понеділок, 22 березня, передає агентство "Інтерфакс-Україна".

ВК привітала "відкликання президентом Зеленським законопроект No4288, що призвело б до припинення повноважень всіх суддів Конституційного суду".

"ВК також вітає той факт, що нині парламент розглядає законопроект No4533 щодо конституційної процедури, в якому враховані багато рекомендацій Венеціанської комісії, надані в терміновому висновку щодо реформи Конституційного суду", - йдеться в документі. У ВК констатували, що законопроект No4533 "містить багато поліпшень" і "ці зміни вітаються". Водночас ключовим недоліком цього законопроект названа відсутність положень про нову систему конкурсного відбору суддів за участю міжнародного компонента, як це рекомендовано в терміновому висновку.

Венеціанська комісія рекомендує певні зміни до законопроект. Одна з основних рекомендацій стосується процесуальної економії: розгляд конституційних скарг, під час яких сенат знаходить неконституційне положення закону, має бути передано на розгляд Великої палати, тільки якщо президент або парламент запитують таку передачу.

Що стосується дисциплінарних проваджень - замість виконавчої влади ініціатива порушити дисциплінарне провадження повинна бути передана в Національне агентство з боротьби з корупцією в межах його компетенції.

Також у ВК наголосили, що для введення в дію "дисциплінарної системи, за дисциплінарні проступки нижче порога "серйозного дисциплінарного проступку", повинні бути введені інші санкції, такі як попередження, догани,

зниження заробітної плати тощо. І ці санкції повинні застосовуватися простою більшістю суддів".

"Неприйняття дисциплінарних стягнень протягом шести місяців не повинні автоматично приводити до припинення дисциплінарного провадження", - йдеться в рекомендаціях.

Також Суд повинен мати можливість переглянути своє власне рішення у разі, якщо один з суддівських голосів "за" це рішення "був засуджений в останній інстанції за отримання хабара в зв'язку з прийняттям цього рішення".

У ВК констатували, що в Україні "особлива ситуація, яка склалася після рішення 13-г/2020 і може виправдати тимчасове підвищення вимоги про голосування у Великій палаті".

"Однак будь-яке збільшення кількості необхідних голосів повинно бути процентним від кількості фактично призначених суддів, а не фіксованим числом від всіх 18 суддів. Таке збільшення може бути виправдане тільки доти, поки певний відсоток суддів не буде призначений за новою системою конкурсного відбору. Зрештою, Конституційному суду повинна бути надана можливість висловити свою думку з переглянутого законопроект", - зазначено у висновках.

У ВІДПОВІДЬ НА САНКЦІЇ ЄС: КИТАЙ ЗАБОРОНИВ В'ЇЗД ЄВРОПЛАМЕНТАРЯМ

У відповідь на запровадження санкцій з боку Європейського Союзу уряд в Пекіні у понеділок, 22 березня, оголосив про заборону на в'їзд до Китаю низки

евродепутатів і вчених з Німеччини та інших країн ЄС. Як повідомляє агенція AFP, санкції запроваджено проти євродепутатів з Німеччини Райнгарда Бютікофера (Reinhard Bütikofer) і Міхаеля Галера (Michael Gahler). Також під санкції потрапив Німецький Інститут досліджень Китаю Меркатора в Берліні.

Загалом санкції запроваджено проти десятих політиків і вчених, а також чотирьох організацій з ЄС. Як повідомили у МЗС Китаю, вони "завдають серйозної шкоди суверенітету та інтересам Китаю і навмисно поширюють брехню і неправдиву інформацію".

Тим особам, які опинились під санкціями, а також їхнім родичам буде заборонений в'їзд до Китаю, а також в спеціальні адміністративні зони Гонконгу і Макао. Крім того, пов'язані з ними компанії та організації не повинні вести бізнес з Китаєм.

У МЗС Китаю також зазначили, що ЄС повинен утриматися від того, щоб "повчати інших щодо прав людини" і втручатися у "внутрішні справи Китаю".

У свою чергу у МЗС Німеччини повідомили, що федеральний уряд взяв до відома реакцію Китаю.

Як повідомлялося, вранці 22 березня Рада Євросоюзу запровадила санкції щодо 11 осіб і чотирьох організацій з Росії, Китаю та кількох інших країн за їхню причетність до грубих порушень прав людини. Санкції щодо чотирьох осіб і однієї організації з Китаю запровадили за порушення прав уйгурів у провінції Сінцзян. Це, зокрема, партійні чиновники та високопосадовий очільник силових структур у цьому регіоні.

Як зазначає агенція AFP, це перші санкції ЄС проти Китаю за порушення прав людини з часів придушення протестів на площі Тяньаньмень у Пекіні в 1989 році.

У ІЗРАЇЛІ ВІДБУВАЮТЬСЯ ЧЕТВЕРТІ ПОСПІЛЬ ДОСТРОКОВІ ВИБОРИ

Вже четверті за ліком за останні два роки дострокові вибори до Кнесету відбуваються в Ізраїлі у вівторок, 23 березня. Громадяни країни обирають новий склад однопалатного парламенту, до якого входять 120 депутатів.

Люди, які хворіють на COVID-19 або перебувають на карантині, також зможуть проголосувати на виборах. Для них обладнали окремі кабінки і мобільні виборчі дільниці.

Політична криза в Ізраїлі розпочалася в 2019 році, і кожні нові вибори праві та ліві політичні партії отримували приблизно рівну кількість голосів виборців, що перешкоджало створенню стабільного уряду в країні.

Так, останнє, 23-тє, скликання Кнесету було розпущено приблизно через дев'ять місяців після останніх виборів. Попри те, що у травні 2020 року чинний прем'єр-міністр Біньямін Нетаньяху з партії "Лікуд" і чинний міністр оборони, центристський політик Бені Ганц з опозиційного блоку "Кахоль-Лаван" утворили коаліційний уряд, вже незабаром в них виникли розбіжності, і у грудні депутати Кнесету проголосували за саморозпуск.

Нові вибори оголошувалися на тлі протестів та різкої критики на адресу Нетаньяху, якого звинувачували у провалі боротьби з коронавірусом у країні.

До того ж, через два тижні має відбутися судове засідання за звинуваченням прем'єра шахрайстві та хабарництві.

Водночас в останні місяці завдяки швидким темпам вакцинації владі країни вдалося змінити ситуацію. Так, нещодавно в країні пом'якшили карантин із більшими перевагами для тих, хто вже отримав щеплення від COVID-19. Перебувати в приміщеннях кафе, ресторанів та навчальних закладів зможуть лише власники так званих "зелених паспортів". Їх можна отримати після двох доз щеплення від коронавірусу або після одужання від COVID-19.

На момент оголошення послаблень у країні, де проживає понад дев'ять мільйонів людей, майже п'ятьом мільйонам зробили щеплення першою дозою вакцини, а понад 3,7 мільйона отримали вже дві дози.

Опитування громадської думки свідчать, що і цього разу перегони будуть напруженими, а кінцевий результат знову не дасть можливості визначити однозначного переможця. Тому експерти не виключають, що вже незабаром на країну можуть очікувати вже п'яті поспіль дострокові парламентські вибори.

Цього разу явка на виборах є нижчою за голосування минулого року. Так, за повідомленням центральної виборчої комісії країни, через п'ять годин після відкриття виборчих дільниць вона складала 25,4 відсотка. Для порівняння на минулорічних виборах до цього часу свої глоси віддали 27,6 відсотка виборців.

УРЯДОВА КРИЗА У СЛОВАЧЧИНІ: ЩЕ ДВА МІНІСТРИ ПОДАЛИ У ВІДСТАВКУ

Міністр закордонних справ Словаччини Іван Коркок, а також його колега по уряду, міністр освіти Браніслав Грелінг у середу, 24 березня, заявили про свою відставку, передає агентство dpa.

Лише за кілька днів уряд прем'єр-міністра Ігоря Матовича втратив вже шістьох з 16 членів свого Кабміну і перебуває на межі розвалу через тривалу суперечку щодо обраної Матовичем стратегії з боротьби з коронавірусом.

Урядова криза в Словаччині назривала вже давно через незадоволення молодшими партнерами по коаліції "нестерпним", як казали критики, стилем правління прем'єра Матовича і провалами уряду під час боротьби з пандемією коронавірусу. Але вибухнула вона після того, як з'ясувалося, що прем'єр-міністр без узгодження з коаліційними партнерами уклав договір з Росією про постачання вакцини проти коронавірусу "Спутник V".

Президентка країни Зузана Чапутова і партнери Матовича по коаліції розкритикували прем'єра за те, що він домовився про постачання двох мільйонів доз вакцини з Москвою всупереч волі уряду країни, яка входить до Євросоюзу і НАТО, а також ще до реєстрації препарату в ЄС.

Після цього 12 березня подав у відставку міністр охорони здоров'я країни Марек Крайчій.

Віцепрем'єр і міністр економіки країни Ріхард Сулік, який очолює другу за кількістю депутатів коаліційну партію "Свобода і

солідарність" (SaS), коментуючи ці події, заявив, що уряд не може далі працювати в нинішній формі й потребує реорганізації. На його думку, Матович перетнув усі "червоні лінії".

21 березня Матович погодився подати у відставку заради порятунку правлячої коаліції і вирішення урядової кризи. Але висунув кілька умов, які його партнери по коаліції прийняли лише частково. Він заявив, що готовий піти зі своєї посади, але має намір залишитися членом уряду.

Матович також порадив "заради заспокоєння ситуації" подати у відставку міністрам економіки та юстиції, які представляють партії-партнери політичної сили прем'єра у правлячій коаліції.

Після цього Сулік подав у відставку і заявив, що тепер свій пост повинен залишити і прем'єр-міністр Ігор Матович.

Раніше партнери по коаліції пригрозили покинути уряд в разі, якщо Матович не піде у відставку до 24 березня.

СУПЕРЕЧКА НАВКОЛО КСУ: ЗАГРОЗА ПРАВОВОГО ХАОСУ ПІСЛЯ УКАЗУ ПРЕЗИДЕНТА?

Скасування президентом України Володимиром Зеленським указу

експрезидента Віктора Януковича про призначення Олександра Тупицького та Олександра Касмініна суддею Конституційного суду України (КСУ) суперечить основному закону, вважають експерти з конституційного права. Вони застерігають, що заміщення звільнених таким чином суддів іншими суддями може поставити під питання легітимність рішень КСУ та призвести до правового хаосу в державі. Замість відвернення конституційної кризи подібні дії президентської сторони можуть спричинити її ескалацію, кажуть правники.

Згідно з Конституцією України президент, має право призначити шість суддів КСУ, так само, як і Верховна Рада та з'їзд суддів України. Водночас в основному законі наголошується, що звільнення з посади будь-якого судді КСУ ухвалює виключно сам суд, а не суб'єкт призначення судді. Така правова оцінка указу Зеленського пролунала від Центру політико-правових реформ. Проаналізувавши президентський указ, експерти Центру дійшли висновку, що через відсутність на сьогодні у президента повноважень звільняти суддів КСУ рішення Зеленського щодо звільнення Тупицького та

Касмініна "має ознаки неконституційності".

У Центрі політико-правових реформ зазначають також, що суддя КСУ не може бути звільнений через скасування акту про його призначення, оскільки набуття повноважень судді КСУ пов'язане зі складанням ним присяги на спеціальному пленарному засіданні Суду, а не з його призначення. Тому скасування такого акту не породжує будь-яких юридичних наслідків для суддів КСУ, які вже набули повноважень, вважають експерти. Виходом із ситуації в Центрі політико-правових реформ вважають втілення рекомендацій Венеційської комісії щодо конкурсного відбору суддів КСУ на підставі прозорого конкурсу, що "є запорукою відновлення суспільної довіри до КСУ як єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні".

Критика президентського указу звучить і від опозиційних політичних сил. Депутат Верховної Ради від "Батьківщини", юрист за фахом Сергій Власенко назвав указ Зеленського "юридичним трешем" і поставив саркастичне запитання: "А якщо зараз ЦВК скасує протокол попереднього складу ЦВК про результати виборів президента України, то президент перестане бути президентом?"

Українська ексміністерка юстиції часів Януковича Олена Лукаш теж не стала приховувати свого обурення рішенням нинішнього президента. Вона нагадала, що Зеленський вже намагався скасувати в травні 2019 року указ свого попередника Петра Порошенка про призначення Володимира Горковенка членом Нацради з телерадіомовлення, але Верховний Суд ухвалив рішення на користь Горковенка і постановив скасувати указ Зеленського.

Коментуючи рішення нинішнього президента, експерт з конституційного права Богдан Бондаренко застеріг від правового хаосу. "Ми

не можемо прогнозувати подальші дії з точки зору праворозуміння суб'єктів, які ухвалюють такі рішення. Втрачається будь-яка прогнозованість і передбачуваність державної системи, настає правовий безлад і справжня конституційна криза", - сказав DW Бондаренко.

Про неспроможність КСУ виносити рішення та розглядати конституційні подання говориться відколи Володимир Зеленський втрутився у роботу Суду і відсторонив Тулицького від посади голови КСУ. Богдан Бондаренко не виключив, що цього разу, після указу про зміщення Тулицького та Касмініна, президентська сторона намагатиметься призначити на їхні місця інших суддів КСУ. "Тоді Суд або й надалі не зможе працювати, або зможе, але буде незрозуміло, чи визнавати легітимними його рішення. Це означає фактичне припинення розгляду будь-яких конституційних подань", - констатував експерт.

ЄВРОКОМІСІЯ ПОЗИВАЄТЬСЯ ПРОТИ ПОЛЬЩІ ЧЕРЕЗ СУДОВУ РЕФОРМУ ВАРШАВИ

Суперечка між Європейською комісією та консервативним урядом Польщі дедалі більше загострюється. Єврокомісія вважає, що польські суди перебувають під загрозою, тому подає позов проти країни до Європейського суду, заявив у середу, 31 березня, єврокомісар з питань юстиції Дідьє Рейндерс, повідомляє агенція dra.

У Брюсселі вважають, що польський закон, що передбачає

покарання суддів, підриває їхню незалежність і не відповідає законодавчим принципам Євросоюзу. Крім того, у Єврокомісії вважають, що дисциплінарна палата Верховного суду, не може здійснювати свою діяльність, бо, за словами представників Єврокомісії, не може бути забезпечена її незалежність.

"Я глибоко стурбована постійними заходами, які підривають незалежність судової влади в Польщі", - сказала віцепрезидентка Єврокомісії Вера Юрова. За її словами, уряди країн можуть вільно реформувати свої судові системи, але вони повинні при цьому дотримуватися договорів ЄС.

Нагадаємо, з лютого 2020 року у Польщі діє суперечливий закон, що передбачає покарання суддів, які ставлять під сумнів законність судових рішень та кадрові призначення. Покарання передбачає штраф, пониження на посаді або звільнення.

Раніше Юрова припускала, що існує ризик того, що цей закон "може бути використаний, серед іншого, для політичного контролю за змістом судових рішень". Європейська Комісія неодноразово критикувала уряд Польщі за цю ініціативу. Також відкликати законопроект закликала Венеційська комісія. Критикують його і в самій Польщі. Несумісність законопроектів із законодавством ЄС також була підкреслена юридичним бюро Сейму. У Польщі відбулися багатотисячні протести проти цього законопроектів.

Він є частиною судової реформи, яку ініціювала та провела консервативна партія "Право і справедливість" після приходу до влади в 2015 році. Її представники наполягають на необхідності модернізації судової системи і звинувачують Брюссель у втручанні у внутрішні справи.